

Herrman nekding wjögauwe

Szőnyegekről

Írta: Herrmann Antal egyet. tanár.*)

Képzeltben üljünk fel a népmese csodás, bűvös szőnyegére és repüljünk el nem Tündérországba, hanem a budai királyi palotába, a világ legszebb királyi rezidenciájába, ahol Hollós Mátyás óta olyan ritkán lakott magyar király. És ez talán egyik főoka a magyar királyság összeomlásának, A palota egyik termének falát díszítő kárpit Krisztus születését ábrázolja. A roskadt betlehemi istálló helyett ékes faragású terem közepén nem durva jászolban, hanem diszes keleti szőnyegen nyugszik az ujszülött Megváltó. Mi is adventi áhitattal várjuk a nemzet Megváltóját, a magyar birodalom diszes palotájának újraépülését. Ezt azonban nem művészi fantáziával,

*) A szőnyegkiállítást megnyitó beszéd kivonata,

hanem megfeszített munkával lehet megalkotni.

Már Zsigmond király, a XV. század elején Párisban járva, fiandriai és párisi szőnyegszöveget telepített Budára. De ezek munkáit megemésztették a zivataros századok. A budai vár faliszőnyegei sem honi munka. A XVI. század elején készült Brüsszelben. A XVII. század elején Napragi püspök hagyta a győri székesegyháznak heted magával. Ott a szentély falait díszítette volt. Hogyan került a budai várba és ott van-e még, nem tudom. Legrégibb szőnyegünk az elrabolt Lőcsén, Szent Jakab templomában, XV. századi délnémet termék.

Régi keleti szőnyegek hazánkban is leginkább templomokban és zárdákban maradtak meg. A keleti szőnyegek nyugat felé való transzitiójának a középkor végén és az újkor elején Brassó volt a főhelye. Az

ottani hatalmas evang. főegyház, az u. n. fekete templom faragott székeit és erkélyeit száz eredeti, igazi perzsa szőnyeg borította. A londoni Kensington-muzeum után ez volt a keleti szőnyegek leggazdagabb és legértékesebb gyűjteménye. Most talán Bukarestben borítják az oláh kultúra réseit.

A leghatalmasabb hazai faliszőnyegsorozat a zirci apátság palotájának második emeletének korridorjában van. Nagy és értékés szőnyeggyűjteménye van a budapesti iparművészeti múzeumnak, mely a háboru előtt nagyszabású kiállítást is rendezett s erről diszes kiadványban számolt be. Főuraink és műgyűjtőink kastélyaiban és palotáiban is nagyértékű szőnyegek vannak, melyek közt a kommunizmus néhol vandálmódra garázdálkodott.

A szőnyeg az otthon legértéke-

sebb ékessége. Butor és disz gyanánt. Mint padlószőnyeg melege sugároz és puha divánnyá varázsolja a pódimentumot, tompítja lépteink zavaró zaját. Mint divánborító, kényelmes pihenésre hívogat. Mint butorterítő harmóniát teremt a szoba és a berendezés közt. Mint fali kárpit enyhíti a falak ridegségét, azoknak az architektúrához simuló legtermészetesebb díszre, szervezettebb dekorálásra azokat, mint a felakasztott emberi portrék.

A szőnyegben ölelkezik a kelet kéjes kényelme a nyugati modern komforttal. Eredete keletre mutat. Ott most is nemcsak disz, hanem a leglényegesebb butorelem.

A szőnyegnek rendeltetés és technika szerint két főfajtája a padló- (perzsa-) szőnyeg és a faliszőnyeg, kárpit.